

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра педагогіки та психології управління соціальними системами ім.
академіка І.А. Зязюна

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

професор **О.РОМАНОВСЬКИЙ**
“ _____ ” _____ 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ВІЙСЬКОВОГО
ЛІДЕРА

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

вид дисципліни _____ загальна підготовка (обов'язкова) _____
(загальна підготовка (обов'язкова/вибіркова) / професійна підготовка (обов'язкова/вибіркова))

форма навчання _____ денна _____
(денна/заочна)

Харків – 2019 рік

Обсяг дисципліни: 2 кредита ECTS 60 годин.

Лекцій: 18 годин.

Практичних занять: 18 годин.

Самостійна робота: 20 годин

Форма контролю: диференційований залік

Термін викладання для освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр»:

6,7, семестри.

Мова викладання: українська.

Мета: розвиток управлінської компетентності курсантів через поглиблення розуміння природи лідерства та цілеспрямований розвиток практичних навичок військового лідера..

Компетентності:

1. Готовність до самостійної, індивідуальної роботи, здійснювати комплексні дослідження, керівництва групою, прийняття рішень в міждисциплінарних областях (ЗК 2).
2. Готовність до виховної діяльності, до організації освітнього процесу у підрозділі. Здатність до ефективного спілкування для забезпечення належної якості загальної і професійної підготовки підлеглих, готовність до розвитку педагогічної майстерності (ЗК-6).
3. Здатність планувати професійний та особистий розвиток (ЗК-8).
4. Здатність усвідомлювати межі своєї компетентності та дотримуватися норм професійної етики (ПК 7).
5. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку (ПК 8).
6. Навички міжособистісного спілкування та роботи в команді у процесі професійної діяльності (ПК 9).
7. Уміння адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності (ПК 10).

Результати навчання:

Згідно з вимогами освітньої програми визначені та сформульовані наступні результати навчання:

1. Знати та розуміти сучасні методи філософських досліджень для рішення соціальних та наукових проблем; знати та розуміти комплексні наукові та технічні проблеми в контексті культури (РН 2).
2. Володіти навичками аналізу інформаційних і комунікаційних технологій (РН 3).
3. Брати на себе відповідальність за вирішення професійних завдань (РН 9).
4. Аналізувати суспільні відносини громадської свідомості (РН 10).

5. Реалізовувати заходи із індивідуального і групового психологічного впливу військових лідерів, націлених на розв'язання проблем особистого та професійного життя (РНС 12).

Теми, що розглядаються:

Кредитний модуль 1. Загальна характеристика і особливості формування військового лідера

Змістовий модуль 1. Сучасне бачення лідерства як умови успішної діяльності.

Змістовий модуль 2. Розвиток лідерства в організації

Змістовний модуль 3. Лідери та організаційна культура.

Кредитний модуль 2. Засоби впливу лідера на послідовачів в різних видах діяльності

Змістовий модуль 4. Лідерство в команді

Змістовий модуль 5. Особливості формування команди

Змістовий модуль 6. Емоційний інтелект – стратегічний важіль лідерства

Форма та методи навчання: денна форма навчання;

Процес викладання навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, контрольні заходи, самостійна робота.

Основними видами навчальних занять є: лекції, групові та практичні заняття.

Взаємодія тем навчальних занять з іншими навчальними дисциплінами, які забезпечують її вивчення, та змістові модулі, які забезпечують вивчення інших навчальних дисциплін:

– з дисципліною «Філософія» - під час вивчення матеріалу занять навчальної дисципліни «Теорія і практика формування особистості військового лідера» курсанти використовують знання, які набуті ними під час вивчення матеріалу занять з дисципліни «Філософія»;

– з дисципліною «Військова психологія і педагогіка» - під час вивчення матеріалу занять навчальної дисципліни «Теорія і практика формування особистості військового лідера» курсанти використовують знання, які набуті ними під час вивчення матеріалу занять з дисципліни «Військова психологія і педагогіка»;

– з дисципліною «Морально-психологічне забезпечення» - під час вивчення матеріалу занять навчальної дисципліни «Теорія і практика формування особистості військового лідера» курсанти використовують знання, які набуті ними під час вивчення матеріалу занять з дисципліни «Морально-психологічне забезпечення».

Методи контролю:

Методи вхідного контролю;

Методи поточного контролю: усне опитування, письмовий експрес контроль, виступи при обговоренні питань на практичних заняттях;

Методи модульного (рубіжного) контролю: контрольна робота, тестування, контрольне завдання;

Методи самоконтролю: питання самоконтролю;

Методи підсумкового контролю: диференційний залік.

Складовою частиною процесу навчання є система контролю та звітності курсантів за якістю засвоєння навчального матеріалу. Головна мета контролю полягає у забезпеченні наукового рівня придбаних курсантами знань, міцності сформованих у них вмінь та навичок.

Контроль успішності та якості підготовки курсантів включає:

вхідний контроль;

поточний контроль;

самоконтроль;

модульний (рубіжний) контроль;

підсумковий контроль.

Кількість контрольних заходів, форми їх проведення, періодичність доводяться до курсантів на початку вивчення дисципліни та навчального семестру.

Вхідний контроль проводиться перед вивченням навчальної дисципліни з метою визначення рівня підготовки курсантів із навчальних дисциплін, які забезпечують цю дисципліну. Він проводиться на одному з перших занять за завданнями, які відповідають навчальному матеріалу попередніх дисциплін. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах спільно з викладачами кафедр попередніх дисциплін. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги курсантам, коригування навчального процесу.

Поточний контроль – оцінювання теоретичних знань і практичних навичок курсанта з конкретного змістового модуля (логічно завершеної частини навчальної дисципліни). Проводиться викладачами на всіх видах навчальних занять.

Форми проведення поточного контролю та критерії оцінки рівня знань визначаються кафедрою. Основні форми поточного контролю: усне опитування, письмовий контроль, виступ на семінарському (груповому) занятті, тестування передбачених робочою програмою модуля (навчальної дисципліни).

Основна мета поточного контролю – постійне отримання викладачем інформації про якість засвоєння курсантами матеріалу навчальної дисципліни, перевірка готовності курсантів до виконання наступних навчальних завдань, а також управління їх навчальною мотивацією.

Результати поточного контролю використовуються для коригування методів і засобів навчання та враховуються на заліках і екзаменах.

Кількість балів для визначення результатів поточного контролю залежить від рівня знань курсанта, вміння використовувати їх при виконанні практичних завдань і нормативів, володіння методикою проведення занять з особовим складом, навичок роботи з електронно-обчислювальною технікою тощо.

Результати поточного контролю фіксуються в журналі обліку навчальних занять наступним чином: у чисельнику - по 4-бальній шкалі, в знаменнику - кількість балів, яка відповідає даній оцінці по 100-бальній шкалі.

Самоконтроль призначений для самооцінки курсантами якості засвоєння навчального матеріалу з конкретного розділу (теми) навчальної дисципліни.

З цією метою в навчальних посібниках для кожної теми (розділу), а також у завданнях на самостійну підготовку передбачаються питання для самоконтролю. Більша ефективність самоконтролю забезпечується спеціальними програмами самоконтролю та самооцінки, які є складовими частинами електронних підручників та автоматизованих навчальних курсів.

Модульний контроль полягає в оцінюванні результатів навчання курсантів із вивчення навчального матеріалу змістового модуля за результатами поточних контролів і контрольних заходів.

Структура завдань, система проведення модульного контролю та критерії оцінки рівня знань, розробляються кафедрою та визначаються в програмах (робочих програмах) навчальних дисциплін. Він проводиться у тиждень для контрольних заходів відповідно до графіку навчального процесу.

Модульний контроль є обов'язковим. За результатами поточного контролю курсант не може бути звільненим від модульного контролю.

До модульних контролів курсанти допускаються без будь-яких обмежень. Критерії оцінювання результатів виконання завдань за контрольний захід доводиться до відома курсантів перед початком його проведення.

У разі порушення курсантом встановленого порядку здійснення контрольного заходу (списування, підміна завдання, використання недозволених матеріалів чи засобів) викладач відстороняє цього курсанта від виконання завдання, робить позначку в журналі обліку навчальних занять, оцінює його роботу в нуль балів (незадовільно).

Курсантам забороняється обмінюватись інформацією у будь-якій формі, або використовувати інші матеріали та засоби, крім дозволених.

Курсант, який на модульному контролі отримав оцінку «незадовільно», повинен скласти його повторно і отримати позитивну оцінку, в іншому випадку він до підсумкового контролю не допускається. Курсант не може повторно скласти модульний контроль з метою підвищення оцінки.

Відмова курсанта від відповіді на білет (тест) оцінюється як незадовільна відповідь. Форми модульного контролю: усне опитування; письмовий контроль; тестування виконання практичних завдань. Модульний контроль проводиться в ході одного із навчальних занять наприкінці

вивчення змістового модулю протягом 90 хвилин у вигляді контрольної роботи.

Розроблені для проведення питання повинні забезпечувати перевірку теоретичної та практичної підготовки тих, хто навчається.

Для проведення модульного контролю та оцінки якості засвоєння змісту навчання для кожного змістового модуля встановлюється максимальна кількість балів – 100, яку може набрати курсант під час навчання та за результатами контрольних заходів.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді диференційованих заліків в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою навчальної дисципліни.

Форма проведення контролю (усна, письмова, комбінована зміст і структура контрольних завдань і критерії оцінювання обговорюються на засіданні кафедри і затверджуються начальником кафедри не пізніше ніж за місяць до початку складання контрольного заходу. Названі матеріали дійсні протягом навчального року, вони є складовою навчально-методичної документації з дисципліни і зберігаються на кафедрі. Можливе поєднання різних форм контролю.

Розподіл балів, які отримують курсанти

Таблиця 1. Розподіл балів за семестрами та кредитними модулями

7-й семестр	8-й семестр	9-й семестр	Диференційований залік	Сума (R)
Поточний контроль	Поточний контроль	Поточний контроль		
20 б.	20 б.	20 б.	40 б.	100 б.

Таблиця 2. – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Значення R	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
80 - 89	B	добре
65 - 79	C	
55 - 64	D	задовільно
50 - 54	E	
35 - 49	FX	незадовільно
1 - 34	F	

Основна література:

1. Лідерські якості в професійній діяльності : навч. посібник / О. Г. Романовський [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – 143 с.

2. Романовський О. Г. Теорія і практика формування лідера : навч. посібник / О. Г. Романовський [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Друкарня Мадрид, 2017. – 100 с

3. Романовський О.Г. Розвиток лідерського потенціалу національної гуманітарно-технічної та управлінської еліти : монографія / О. Г. Романовський [та ін.] ; ред.: О. Г. Романовський, О. С. Пономарьов ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : ФОП Мезіна, 2017. – 290 с.

4. Романовський О. Г. Підготовка майбутніх інженерів до управлінської діяльності : монографія / О. Г. Романовський ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків : Основа, 2001. – 311 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://library.kpi.kharkov.ua/>

2. <http://web.kpi.kharkov.ua/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

5. Генов Ф. Психологія управління / Пер. с болг.; общ. ред. Б. Ф. Ломова, В.Ф. Венды. — М.: Прогресс, 1982. — 422 с.

6. Карамушка Л. М. Психологія управління закладами середньої освіти. — К.: Ніка-Центр, 2000. — 331 с.

7. Мескон М. Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. — М.: Дело, 1992. — 702 с.

8. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління. — К.: Академвидав, 2003. — 568 с.

9. Психологія управління персоналом / Под ред. Батарин А.В., Лукьянова А.О. — М.: Изд. Института психотерапии, 2007. — 624 с.

10. Розвиток лідерства / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів ; за заг. ред. І. Ібрагімової. — К. : Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. — 400 с.

11. Романовський О. Г. Методичні рекомендації по застосуванню тренінгу у виявленні та розвитку особистісних якостей лідера : навч. вид. / О. Г. Романовський ; упоряд.: О. С. Пономарьов, А. С. Сиромятников ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків : НТУ «ХПІ», 2000. – 20 с.

12. Романовський О.Г. Парадоксальна природа харизматичного лідерства / О.Г. Романовський, О.С. Пономарьов // Теорія і практика управління соціальними системами // Щоквартальний науково-практичний журнал. – Харків: НТУ «ХПІ», 2017. - №3. – С. 5-16.

13. Романовський О.Г. Педагогічні умови формування готовності майбутніх менеджерів до адаптивного управління/ О.Г.Романовський, М.К.Чеботарьов// Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal)№1(17) - 2017 – С.12-18

14. Романовський О.Г. Психологія управлінської діяльності лідера : навч. посібник / О. Романовський [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Друкарня Мадрид, 2017. – 76с.

15. Самыгин С. И. Психология управления: Учеб. издание. — Ростов н/Д: Феникс, 2000.

16. Урбанович А. А. Психология управления: Учеб. пособие. — Мн.: Харвест, 2003. — 640 с.

17. Ходаківський Є.І. Психологія управління : підручник / Є.І.Ходаківський [та ін.], Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 492с.

18. Швалб Ю. М., Данчева О. В. Практична психологія в економіці та бізнесі: Навч. посіб. для економ. спец. внз . — К.: Лібра, 1998. — 270 с.

Додаткова:

19. Берн Э. Лидер и группа: о структуре и динамике организаций и групп [пер. с англ.]. – М.: Эксмо, 2009.

20. Manfred K. de Wry. The Leadership Mystique: A User's Manual for the Human Enterprise. — М.: “Alpina Publisher”, 2011. – р. 276.

21. J.F. Quinn The Importance of Compassion and Vision in Physician Leadership – College of Business, University of South Florida, Polytechnic. – 2012. – 189 p.

22. Linda M. Pittenger Engaging IT professionals: Does Vision matter? – Embry Riddle. – 2011 – 205 p.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

(перелік інформаційних ресурсів)

[http:// hbr.org/](http://hbr.org/)

<https://stud.com.ua/>

<https://pidruchniki.com>

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Таблиця 3. – Перелік дисциплін

Вивчення цієї дисципліни безпосередньо спирається на:	На результати вивчення цієї дисципліни безпосередньо спираються:
Філософія	Організація і ведення бойових дій
військова психологія та педагогіка	
морально-психологічне забезпечення	

Провідний лектор:

доцент кафедри _____ Довгарев Анатолій Васильович,
старший викладач, канд. пед. н. _____ Костиря Ірина Валентинівна.